

Методика роботи з поняттями і термінами на уроках суспільно-гуманітарного циклу

ПЕРЕВІРКА ЗВ'ЯЗКУ

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

Якщо ви готові до трансляції,
напишіть відповідь на запитання:

ПРО ЛЕКТОРА

НАТАЛІЯ ПОНЕЖА

- Першотравенський ліцей № 2, м. Першотравенськ, Дніпропетровської області.
- Заступниця директора з навчально-виховної роботи, учителька історії, біла ворона, вічна учениця.

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

ПРО НАС

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

- Освітній журнал
- Бібліотека розробок
- Онлайн-тести
- Інтернет-конференції
- Курси
- Вебінари
- Інтенсиви
- Лабораторні роботи
- Олімпіади та конкурси
- Проєкти

info@naurok.com.ua

<https://www.facebook.com/naurok.com.ua>

ПЛАН ВЕБІНАРУ

1. Практичні прийоми термінологічної роботи.
2. Онлайн-сервіси для підготовки дидактичних матеріалів для роботи з поняттями і термінами

**МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ**

Предмет розмови

- Термін – слово або словосполучення, що визначає чітко й однозначно окреслене поняття та його співвідношення з іншими поняттями в межах спеціальної сфери.
- Поняття – одна з форм мислення, результат узагальнення суттєвих ознак об'єкта дійсності.

Що важливо пам'ятати?

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

- Формування понять має відбуватися тільки за наявності знань;
- введення терміну в процес навчання повинно проходити з урахуванням віку дітей;
- нові поняття повинні бути пов'язані з відомими;
- складні поняття слід періодично повторювати в оновлювати згідно віку;
- засвоєння понять відбувається в активній самостійній роботі учнів.

Яким має бути визначення?

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

- **Схема:**

- Що це?
- Яке воно? (опис явища чи процесу)
- Дата (якого періоду стосується?)
- Приклад

- **Схема: $A \in (B \text{ і } C)$**

- **A** – поняття, що підлягає визначенню.
- **B** – поняття, більш загальне щодо **A** (рід)
- **C** – ознаки, що вирізняють **A** серед **B**.

Філологічні вправи на засвоєння понять

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

- **Складання сенкану:**

1. Іменник (поняття).
2. Два прикметники (яке воно?)
3. Три дієслова (що воно робить?)
4. Фраза-висновок із чотирьох (або більше) слів.
5. Іменник-синонім, або ж слово асоціація.

Партія

Організована, структурована

Готує, прагне, керує

Мета – прийти до влади

Організація

Історія України, 9 клас

Філологічні вправи на засвоєння понять

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

- **Складання віршів-пиріжків:**

Вірш із 4 рядків по схемі 9-8-9-8
(кількість складів у рядку), без рифми,
без розділових знаків, усі слова з
маленької букви.

Нова ера

порозумітися хотіли
два народи у державі
хоча у сеймі засідали
та проблеми все лишались
Історія України, 9 клас

Засвоєння понять + критичне мислення

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

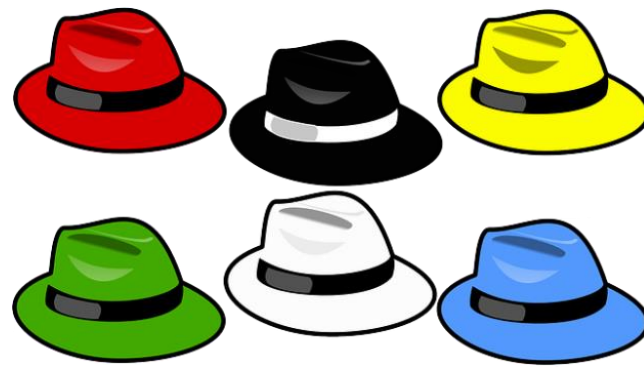
➤ Шість капелюхів

- Білий – інформація
- Червоний – почуття, емоції
- Жовтий – нові ідеї щодо цього
- Зелений – позитивні сторони
- Чорний – ризики, негативні сторони
- Синій – управління процесом мислення
- Поняття «народна демократія»

➤ Кубування:

- Опиши це
- Порівняй це
- Запропонуй асоціації
- Проаналізуй це
- Знайди застосування цьому
- Наведи аргументи «за» і «проти»

Всесвітня історія, 11 клас

Рухливі вправи

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

- **Займіть позицію (оберіть, сформулюйте) поняття із запропонованих текстів:**

Революція

1. Швидка радикальна зміна всієї самостійної органічної або неорганічної системи, на відміну від еволюції, де зміни відбуваються поступово, у часі.
2. Різкий, стрибкоподібний перехід від одного якісного стану до іншого, від старого до нового в розвитку певних явищ природи, суспільства, пізнання;
3. Переворот у суспільному розвитку або його вияв у тій чи ін. сфері сусп. життя.
4. Переворот у житті людей, який приводить до зміни одного ладу іншим.
5. Раптовий перехід від однієї стадії розвитку до іншої; принципова зміна в якійсь сфері; у вужчому значенні – радикальна зміна суспільної структури, політичного устрою, влади, економічної системи; як правило, насильницька, іноді у формі мирного процесу.

Всесвітня історія, 8, 9, 10, 11 клас

Рухливі вправи

- **Зобразіть поняття за допомогою рухів, міміки, жестів;**
- **Знайди пару (поняття та його визначення)**
- **Об'єднайтеся у групи та створіть розповідь;**
- **Понятійна стрічка часу;**
- **Встановіть ієрархію**

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

Тексти з використанням термінів

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

- **Заміни виділений текст відповідним терміном:**

вже в 40-і роки XIX століття відбувся перехід від **таких форм промислового виробництва, що характеризується поділом праці між найманими працівниками та використанням ручної праці до промислових підприємств, заснованих на використанні машинного виробництва та парових машин**. У Києві, Луганську, у промислових центрах Донеччини, Катеринославі створюються перші машинобудівельні підприємства. Це свідчило про те, що відбувся **процес переходу від аграрної економіки, для якої характерна ручна праця, до індустріального суспільства**. Цей процес, який почався в Англії й поширився на всю Європу та США.

Історія України, 9 клас

Тексти з використанням термінів

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

- **Знайди помилку:**
- Реєстрове козацтво – це козаки, зараховані на військову службу до **Османської імперії** й записані у спеціальні списки-реєстри.
- Універсалом від 5 червня 1572 р. султан Сигізмунд II Август наказав провести набір козаків на військову службу. Із цього часу козаками офіційно визнавалися лише ті, хто був внесений до реєстру. Усі інші, тобто основна козацька маса, лишалися за його межами.
- Реєстрові козаки мали низку важливих привілеїв. Перш за все, вступаючи до реєстру, вони виходили з-під юрисдикції феодалів, звільнялися від влади старост і воєвод, якщо мешкали на королівських землях, а також міських магістратів, і підпадали під виключну юрисдикцію реєстрового війська. Реєстрові козаки звільнялися від податків, мали право власності на землю, одержували: право вільно займатися різними промислами та торгівлею. За службу вони не отримували, грошове жалування державної скарбниці. Час від часу реєстровим козакам видавалися сукно, порох, свинець.

Тексти з використанням термінів

- Складіть зв'язний текст використовуючи правильно наступні поняття.

Можна за необхідності додавати власні поняття.

- Братство, полемічна література, книгодрукування, козаки, міщани.

Історія України, 8 клас

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

Порівняння понять

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

➤ Приклад із всесвітньої історії, правознавства

Діаграма Венна

Термінологічні ряди (хмари слів)

- Який термін зайвий, чому?
- Ярлик, баскак, монголи, полюддя

Історія України, 7 клас

Термінологічні ряди (хмари слів)

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

- Доповни термінологічний ряд.
Поясни чому ти додав саме ці слова?
- Запорозька Січ, низове козацтво,
старшина,

Історія України, 8 клас

Термінологічні ряди

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

- Розподіли терміни на дві групи. Дай заголовок цим групам
- 1. Громадівський рух 2. Кооперативний рух 3. Трудова міграція 4. Будителі 5. Монополія 6. Українофіли 7. Нова ера
- Або пропонуємо вже готову таблицю

Національно-визвольний рух	Соціально-економічний розвиток
1, 4, 6, 7	2, 3, 5

Історія України, 9 клас

Робота з поняттями й ілюстраціями

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

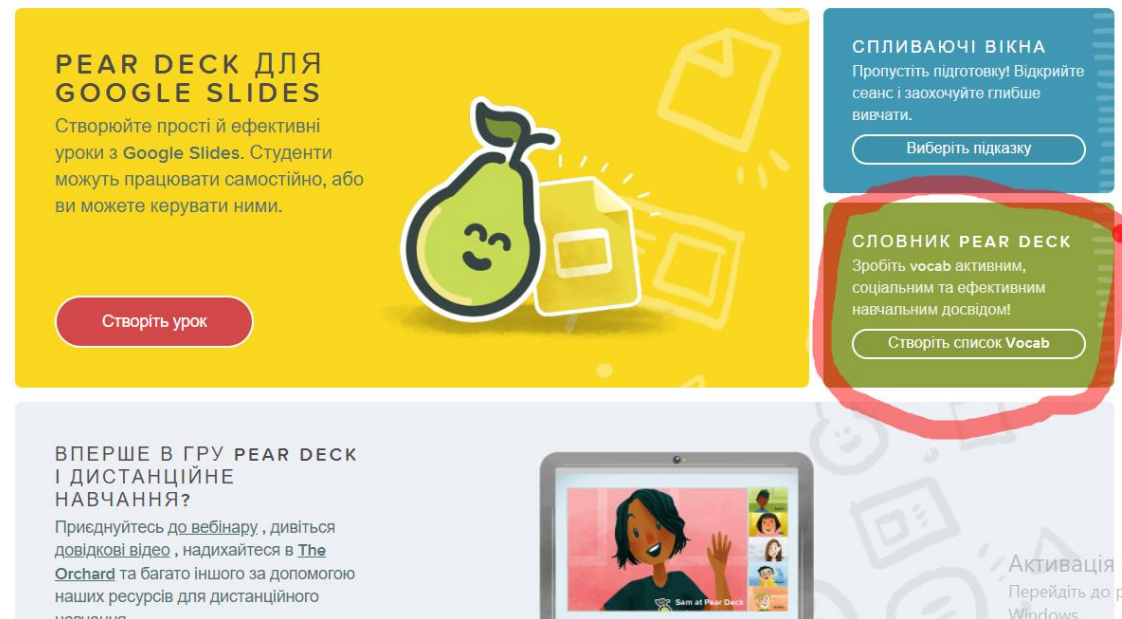
- **Робота в мережі інтернет, із хмарними сховищами.**
- Обрати візуальні джерела, які можуть ілюструвати поняття «автономія». Пояснити свій вибір.
- <https://cutt.ly/7IzI1RQ>
- *Історія України, 10 клас*
- **Учні можуть:**
- Працювати з готовими ілюстраціями.
- Добирати свій набір ілюстрацій.
- Визначати зв'язок «ілюстрація – поняття».
- Добирати з вивчених понять ті які дотичні до зображення.

Онлайн-ігри з поняттями

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

- Сервіс <https://www.peardeck.com/>
- Більш докладно про його можливості
<https://youtu.be/AyUY2OqegtY?t=2295> з 38:13 хв.
- Створюємо словник
- [Інструкція](#)

Діяльність Pear Deck

PEAR DECK ДЛЯ GOOGLE SLIDES

Створюйте прості й ефективні уроки з Google Slides. Студенти можуть працювати самостійно, або ви можете керувати ними.

Створіть урок

СПЛИВАЮЧІ ВІКНА
Пропустіть підготовку! Відкрийте сеанс і заохочуйте глибше вивчати.
Виберіть підказку

СЛОВНИК PEAR DECK
Зробіть вoсaб активним, соціальним та ефективним навчальним досвідом!
Створіть список Vocab

ВПЕРШЕ В ГРУ PEAR DECK І ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ?
Приєднуйтеся до вебінару, дивіться довідкові відео, надихайтесь в The Orchard та багато іншого за допомогою наших ресурсів для дистанційного навчання

Активізація Windows
Перейдіть до розширення Windows.

Онлайн-ігри з поняттями

- Учні заходять **joinpd.com**
- <https://app.peardeck.com/join>

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

Дидактичні матеріали за допомогою онлайн- сервісів

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

➤ Сервіс <https://learningapps.org>

1. Різні тести та вікторини.
2. Вправи на встановлення відповідності.
3. «Шкала часу» та вправа на відновлення порядку.
4. Вправи на заповнення відсутніх слів, фрагментів тексту, кросворди.
5. Онлайн-ігри, у яких може брати участь одночасно декілька учнів вашого класу.

Вступ до історії України, 5 клас.

Приклад <https://learningapps.org/18359854> (автор І. Карпюк).

Дидактичні матеріали за допомогою онлайн- сервісів

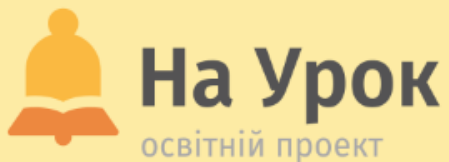
МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

- Додаток до Google Chrome – Nimbus Screenshot & Screen Video Recorder
 - Завантажити: <https://cutt.ly/tlzAlvw>
 - Більш детально про нього <https://cutt.ly/NlAz53> з 16:16 хв
- Історія України, 9 клас*
- Готовий приклад <https://cutt.ly/DlZAbFy>*

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

**ЧЕКАЮ НА ВАШІ
ЗАПИТАННЯ В ЧАТІ**

МІСЦЕ
ДЛЯ
ТРАНСЛЯЦІЇ

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!

Залишилися запитання?

Звертайтеся до Служби підтримки:

 naurok.com.ua/page/contact-us

Бажаєте стати лектором?

 [Заповніть форму](#)

Не хочете пропустити вебінар?

 [Реєструйтесь завчасно](#)